

«Ми знаємо кожний виліт вашого літака чи гелікоптера, ми знаємо всі ваші вказівки...»

Першою жертвою війни завжди стає правда

Ганна ПАВЛЕНКО
(Луганськ)

Раніше вважалося, що Луганщина має вигідне географічне положення, бо розташована на перетині основних транзитних шляхів між Європою та Кавказьким регіоном, а також межує з трьома областями Росії – Белгородською, Воронежською та Ростовською, з якими активно підтримувала економічні зв'язки. Луганщина пишалася тим, що її називали «східними воротами» або «світанком України». Сьогодні в певному сенсі регіон став заручником такої географії. Протяжність державного кордону з Російською Федерацією становить 746 кілометрів, і кордон цей треба «тримати».

Рубежі втримувати важко

Червень цього літа видався складним. Якщо раніше населення регіону перебувало в стані невизначеності та певної розгубленості, не знаючи, як реагувати на нові порядки «Луганської народної республіки», то початок червня протверезив не одну голову. І навіть той, хто підтримував «ЛНР», прикусив язика, вгамувавши свій агітаторський запал.

Ранок 2 червня розпочався з атаки бойовиків «Армії Південного Сходу» на управління Луганського прикордонного загону, розташованого в житловому мікрорайоні «Мирний». Першу атаку, яка тривала близько 40 хвилин, прикордонники відбили. Потім почалися друга та третя, котрі теж удалося витримати. Причому з позицій, обладнаних у вікнах багатоповерхівок, по прикордонниках прицільний вогонь постійно вели снайпери. Протримавшись майже дві доби, загін так і не дочекався наземної допомоги українських силовиків. Щоправда, для їх підтримки прислали винищувач, однак в умовах густонаселеного житлового кварталу, що був поруч, прицільний точковий вогонь літак вести не зміг. А тим часом поблизу Луганського прикордонного загону було зосереджено близько 400 бойовиків, озброєних мінометами й великокаліберними кулеметами. Наприкінці другої доби під прикриттям ночі прикордонники за наказом залишили свої позиції й передислокувалися в інше місце. Інакше кажучи, управління здали.

А днем раніше бойовики спробували прорвати кордон у прикордонному відділі «Дякове». Бій тривав майже цілу ніч. За інформацією заступника командира батальйону «Азов» Ярослава Гончара, використовуючи гранатомети, прикордонну заставу штурмували близько 100 терористів. Коли атаку було відби-

то, противникові надійшла допомога з Антрацита. Але й прикордонники цього разу не залишилися без підтримки своїх колег і українських силовиків. «Погранці», до речі, прибули на БРДМах, подарованих місцевим бізнесменом, і бойовики змушені були відступити, забравши із собою міномети. Але пішли не просто так. Під час відходу замінували місцевість навколо відділу, й прикордонники опинилися заблокованими, не маючи фахівців і обладнання для розмінування.

Це лише два епізоди. Фактично луганські прикордонники перебувають в епіцентрі подій: з одного боку вони відізані кордоном із Росією, з другого – сотнями кілометрів української території, повної бойовиків. Щодня, щогодини існувала й існує загроза штурму всіх пунктів пропуску бойовиками. Дуже складна ситуація на «Ізвариному» та «Должанському». Як відомо, Кабінет Міністрів України, відповідно до двосторонніх домовленостей із урядом РФ, ухвалив рішення про тимчасове припинення руху через сім пунктів пропуску на україно-російському кордоні, що проходить територією Луганської області. Після кількох боїв і блокувань Державна прикордонна служба України була вимушена передислокувати деякі підрозділи Луганського загону, бо існувала пряма загроза життю й здоров'ю учасників міжнародного руху. Держприкордонслужба пояснила це тим, що на закритих пунктах не було інфраструктури для постійного перебування особового складу, прикордонники працювали позмінно. А оскільки через напади терористів вартові кордону не могли дістатися місця служби, було вирішено пункти закрити. Про це, як і належить, МЗС України дипломатичними каналами поінформувало російську сторону. Однак прикордонна

служба ФСБ, порушуючи домовленість, продовжувала роботу пункту пропуску «Новошахтинськ» (з українського боку «Должанський») і тим самим сприяла незаконному руху через кордон.

Увесь червень луганським прикордонникам довелося відбивати атаки бойовиків майже на всьому протязі україно-російського кордону. Для противника стратегічно важливо мати вільний через нього прохід, щоб переправляти на українську територію військову техніку й найманців. Зокрема, 21 червня вкотре було атаковано пункт «Ізварине». Прикордонники вжили всіх заходів для евакуації в безпечне місце цивільних осіб, що перебували тоді на його території, після чого перемістилися на заздалегідь підготовлені вогневі позиції й прийняли бій. Так трапилося, що під натиском противника вони змушені були відступити на територію Росії. Переслідуючи їх, бойовики почали обстріл пункту РФ і поранили російського прикордонника. У відповідь представники прикордонної служби Росії відкрили вогонь по нападниках. Пізніше в російських ЗМІ з'явилася інформація, що 15 бійців української прикордонної служби буцімто попросили політичного притулку, а причиною такого вчинку назвали «репресії з боку «Правого сектору»». Державна прикордонна служба спростувала такі чутки. «Це відверта брехня й чергова провокація, спрямована на дестабілізацію обстановки в регіоні», – зазначили в її пресслужбі. Тут підтвердили, що всі без винятку прикордонники, які 21 червня під час збройної сутички з терористами в пункті пропуску «Ізварине» були змушені з боєм відступити на російську територію, повернулися в Україну й приступили до виконання свого службового обов'язку. Про провокації в районі державного кордону каже й спікер АТО Владислав Селезньов. Для

ескаляції конфлікту бойовики розвертають вогневі позиції й ведуть вогонь із ділянок, що межують із державним кордоном України. Й тим самим провокують українських силовиків на вогонь у відповідь, щоб надалі звинувачувати сили АТО у веденні вогню в бік Російської Федерації.

Обстановка у прикордонних районах Луганської області характеризується нині подальшим веденням бойових дій для відновлення охорони державного кордону. Але, на жаль, останнім часом спостерігається підвищення активності і незаконних збройних формувань. Бойовики облаштовують нові бази дислокації та опорні пункти, а також активізують переміщення військової техніки. Противникові все-таки вдається пройти через українські рубежі, до

того ж відкрито й зухвало. В один із червневих днів через усю область під російськими прапорами безперешкодно пройшла колона військової техніки, що складалася із двох танків, п'яти БТРів і 12 важких вантажівок, вкритих тентами. Колона прямувала у Слов'янськ.

Як зазначили в Міноборони, сили АТО, забезпечуючи охорону та оборону певної ділянки державного кордону України, продовжують стискати кільце оточення навколо населених пунктів і районів, де дислокуються збройні представники «ЛНР». Водночас у прикордонних районах РФ зафіксовано групи найманців, що мають у розпорядженні вантажні автомобілі та бойові броньовані машини. Привертає увагу той факт, що деякі російські вій-

ськовослужбовці одягнені у форму Збройних Сил України.

У Держприкордонслужбі планують виставити блокпости вздовж усієї ділянки державного кордону України з Росією. Очільник Держприкордонслужби Микола Литвин акцентує увагу на бойовому застосуванні тактичного угруповання «Кордон», до складу якого входять прикордонники та десантники. Їхнє завдання – поступове силове витіснення незаконних збройних формувань від державного кордону й узяття його під повний контроль. До речі, бойовики всерйоз побоюються цілковитого перекриття кордону. Як заявив лідер «ополчення Донбасу» Мирослав Руденко, в цьому разі «в містах, де ведуться бойові дії, почнеться «гуманітарна катастрофа».

19

Першому літаку вдалося сісти, другий збили

Це найбільша втрата за весь період збройного протистояння на Донбасі. І вона не поправна. У ніч з 13 на 14 червня бойовики вогнем із зенітної установки та великокаліберного кулемета збили військово-транспортний літак Іл-76 Збройних Сил України, коли він заходив на посадку в аеропорту Луганська. На борту були вояки 25-ї окремої Дніпропетровської повітрянодесантної бригади, а також техніка, спорядження та продовольство. Загинули всі 49 осіб, дев'ять із яких – члени екіпажу. Військовослужбовці летіли в Луганськ, щоб замінити колег, котрі вже понад місяць перебували на території аеропорту. Пізніше стало відомо, що тієї ночі в луганському аеропорту повинні були приземлитися три літаки. Першому вдалося сісти, другий збили терористи, третій повернувся у вихідну точку – Мелітополь. У літаку, що його збили, мали летіти 200 солдатів і офіцерів, але частина військовиків поїхала іншим транспортом. Можна сказати, що Бог уберіг їх від смерті.

Українські військові експерти дійшли висновку, що літак Іл-76 було

збито новітнім зенітно-ракетним комплексом «Голка-Супер», який нині є одним із найефективніших проти літальних апаратів. Ручні зенітки «Голка-Супер» почали випускати 2004 року на Ковровському заводі імені В. О. Дегтярьова в Росії. На території України таке озброєння ніколи не надходило.

Підполковник у відставці Геннадій Шульга вважає, що на сьогодні ця зброя не має аналогів на території СНД у класі ракетних озброєнь. По суті, захисту від такого комплексу не існує. «Армія Південного Сходу» підтверджує: «Літак над аеропортом Луганська був збитий, бо «порушив наказ Болотова про закритий повітряний простір над Луганськом». До речі, на нараді силовиків із Пе-

тром Порошенком усі учасники, крім представників Міноборони, висловилися проти перевезення військовиків на літаках. І Президент, зокрема. Однак міноборонівці запевнили, що все буде гаразд. І прорахувалися. З 49 загиблих 9 – члени екіпажу із Запорізької області, два десантники з Донецька, по одному – з Херсона, Одеси, Харкова, Луганська, Кіровограда, Львова. Решта 32 особи із Дніпропетровщини.

Хто є хто?

Аналізуючи й порівнюючи дії двох самопроголошених «республік» Донбасу – Луганської та Донецької, місцеві експерти доходять висновку, що, мовляв, «Луганській області в певному сенсі пощастило». Таке, з дозволу сказати, «везіння» полягає в тому, що територію області контролюють переважно самі жителі регіону, що входять до «ЛНР», тому «тактика випаленої землі» їх аж ніяк не влаштує. Їм тут жити, працювати. Кістяком «Армії Південного Сходу» є вихідці зі Стаханова, Луганська, Красного Луча та інших міст. І якщо раніше серед «ополченців» було багато представників криміналь-

них сфер, то нині «армію» представляють міцні чоловіки, виправка яких свідчить про їхнє військове минуле. Судячи з усього, лідер «Луганської народної республіки» Валерій Болотов намагається не допустити «варягів» до керування «державою». Однак повністю контролювати свою «камуфляжну» територію йому вочевидь не вдається. На півдні області, наприклад, стратегічно важливу лінію Свердловськ – Ровеньки – Антрацит – Красний Луч – Дебальцеве втримує «Козацька національна гвардія» новочеркаських козаків під проводом отамана Миколи Козіцина. За інформацією луганських експертів, донські

козаки в кількості від 3 до 4 тисяч осіб повністю контролюють такі міста області, як Северодонецьк, Лисичанськ, Стаханов, Брянка, Алчевськ, Красний Луч, Антрацит, Свердловськ і Перевальськ. Причому «прибульці» не тільки зміцнюють, а й розширюють зону свого впливу. Зокрема, за один марш-кидок козаки караваном із однієї фури, 8 мікроавтобусів і одного автобуса захопили місто Перевальськ. А міста Стаханов і Антрацит перетворені ними на центри оборони. Як вважає луганський громадський активіст Дмитро Снегирьов, козаки витісняють місцеві анархічні загони «болотовців» і замінюють сво-

їми людьми, котрі мають досвід бойових дій. Аби повністю взяти південь області під контроль, козацькій гвардії Козіцина довелося зіштовхнутися з іще одним луганським польовим командиром – главою «Народного ополчення Луганської області» Олексієм Мозговим.

Лідер «ЛНР» Валерій Болотов, у свою чергу, звинувачує козаків у грабежах і мародерстві, а втрату контролю «ЛНР» над ситуацією на півдні області пояснює тим, що там хазяйнують «заслані козачки». Усе свідчить про те, що в середовищі сепаратистів назріває великий розкол на ґрунті захоплення влади. Конфлікт «Армії Південного Сходу» з козаками отамана Козіцина загрожує перерости у відкрите збройне протистояння за контроль над регіонами Луганщини. А це вже інша війна. Для Болотова, до речі, вона аж ніяк не вигідна, бо тоді йому доведеться воювати на двох фронтах: з півночі наступає АТО, а на півдні в тилу орудують російські козаки

отамана-розкольника з давніми зв'язками на Північному Кавказі. Нещодавно Валерій Болотов заявив, що командири збройних підрозділів, які діють на території «ЛНР», «зайняли пасивну позицію в проведенні оборонної операції Армії Луганської Народної Республіки». «Не беручи активної участі в боях під Луганськом і на державному кордоні з Російською Федерацією, Козіцин і Мозговий дискредитують бійців своїх підрозділів, ставлячи їхні дії в один розряд із дезертирством і диверсією», – наголосив він. І пригрозив: якщо найближ-

чим часом ці командири не вживуть заходів «для координації своїх дій зі штабом армії ЛНР і висування їхніх підрозділів на погоджені зі штабом позиції, урядом республіки буде зроблено рішучі кроки для перепідпорядкування згаданих підрозділів безпосередньо штабу Армії ЛНР».

«Пильнуйте за генералами!»

Першою жертвою війни завжди стає правда. А це, мабуть, найгірша втрата. Луганськ – великою мірою проросійськи налаштоване місто, і його мешканці здебільшого вірять інформації, отриманій із російських джерел. Тим паче що «іменем республіки» в області вимкнули провідні українські телеканали, а місцеві ЗМІ – «під ковпаком». Про військові сутички, що тривають на території регіону, населення довідується з різних джерел, зокрема й за допомогою «сарафанного радіо». Інформації мало, і вона різна. Якщо ж урахувати, що в новинах місцевих телекомпаній зазвичай переважає версія інформації «прес-служби ЛНР», то, зрозуміло, за таких обставин кожний бачить те, що прагне бачити. Українські силовики не можуть втримати об'єкти, відбити атаки? Виходить, озброєні прибічники «Луганської народної республіки» сильніші.

На відміну від населення, яке сприймає все, що відбувається, на емоційному рівні, місцеві експерти та спостерігачі «вмикають» логіку й у своїй аналітиці доходять такого висновку. Президентів України Петру Порошенку слід «забезпечити тотальний контроль над діяльністю українських генералів, а в перспективі «розбавити» їх генералами з офіцерів, що мають бойовий досвід у складі миротворчих місій». Спостерігачі звертають увагу на дивну синхронність у поширенні неправдивої інформації про результати воєнних дій генералами Міноборони та російськими ЗМІ. Наприклад, коли військові з мінометів розстріляли городи в селі Воєводівка, генерали доповіли про розгром бази бойовиків, а російські ЗМІ – про вогневий напад військових на блокпост поблизу Северодонецька.

Спостережливі люди цілком припускають, що деякі українські гене-

рали обговорюють і погоджують із генералами московськими (з якими товаришують іще з часів спільної служби в армії СРСР) майбутні дії Збройних Сил України проти сепаратистів. «Ми розуміємо, що інших генералів, окрім тих, хто розпочинав військову кар'єру ще в СРСР, в Україні немає. А тому неможливо одразу провести повне очищення генералітету. Але що може й зобов'язаний зробити Президент України, то це забезпечити тотальний контроль над їхньою безпосередньою діяльністю», – вважають, наприклад, у луганському Комітеті виборців України. Тут пропонують встановити такий контроль шляхом запровадження інституту цивільних комісарів (приміром, із сотників Майдану) або ж створення при генералах місії іноземних радників. Про зрадництво в керівництві АТО заявляє й командир батальйону територіальної оборони «Айдар» Сергій Мельничук. «Полонені, яких ми захоплюємо, над нами сміються й розповідають: «Ми знаємо кожний виліт вашого літака, кожний виліт вашого гелікоптера, ми знаємо всі ваші вказівки. Коли відбуваються бомбардування або інші події, ми просто залишаємо позиції, а потім вертаємося», – зауважив він. Зіставивши факти, Сергій Мельничук дійшов висновку: «Відбувається суцільне «зливання» інформації противників».

...Оголошене до 10-ї години 27 червня перемир'я не зменшило напруженості. Майже кожен мешканець регіону, й особливо тих населених пунктів, де базуються ополченці «ЛНР», із неабияким занепокоєнням запитує: «Чим закінчиться червень: миром чи кровопролиттям?».

